

Geachte lezer,

Deze reactie gaat enkel over het onderdeel van de Wijzigingswet Financiële Markten 2026 dat betrekking heeft op de Wet Toezicht Trustkantoren (“Wtt”).

Het voorstel van de wetgever is om:

1. De onderzoeksplicht uit te breiden om te kijken of een potentiële cliënt elders reeds is geweigerd (art 68 Wtt);
2. Trustkantoren te verplichten hun risicobereidheid inzake zakelijke relaties die naar hun aard een hoger risico op witwassen of financieren van terrorisme met zich brengen te publiceren (art 18 Wtt);
3. Trustkantoren te verplichten het totaal aantal doelvennootschappen, alsmede het aantal doelvennootschappen, die naar hun aard een hoger risico op witwassen of financieren van terrorisme met zich brengen, te publiceren (art 18 Wtt).

Ad 1

Thans moeten trustkantoren bij iedere nieuwe doelvennootschap controleren of de betreffende doelvennootschap reeds is (of wordt/werd) bediend door een ander trustkantoor, en zo ja, dan dient contact gezocht te worden met dat andere trustkantoor om te zien of er compliance redenen zijn waarom de doelvennootschap verandert van dienstverlener. De te contacteren dienstverlener is bekend. De contactpersoon namens de doelvennootschap kan het niet verzwijgen, want in het uittreksel KvK staat de informatie (meestal) eveneens opgenomen.

In de voorgestelde regeling zal een trustkantoor moeten onderzoeken of andere trustkantoren dienstverlening hebben geweigerd. Het voorstel geeft niet aan hoe dit gerealiseerd moet worden.

Dient een trustkantoor bij iedere aanvraag eerst aan alle andere trustkantoren in Nederland te vragen of de betreffende doelvennootschap verzocht is een offerte uit te brengen? Dat levert een enorme communicatiestroom op. Er zijn ongeveer 120 trustvergunningen. Dus voor elk verzoek moeten 119 berichten naar de andere trustkantoren worden verzonden.

Of mag worden vertrouwd op de enkele mededeling van de cliënt?

Wanneer een cliënt niet zichtbaar een trustkantoor wil zoeken, dan zal de zoektocht worden uitbesteed aan een derde, die pas terugkomt wanneer een trustkantoor akkoord is. De cliënt kan met droge ogen aangeven dat zij geen enkel ander trustkantoor om diensten heeft verzocht.

Of verzoeken worden op ‘no name basis’ worden gedaan, en wanneer er concrete toestemming is, zal pas relevante informatie over de brug komen.

Als rechtvaardiging geeft het Ministerie aan:

“In de praktijk blijft er dan onduidelijkheid bestaan over de omvang /inhoud van de onderzoeksverplichting van trustkantoren. Dat veroorzaakt ongewenste onderlinge verschillen in hoe trustkantoren de onderzoeksverplichting uitvoeren. De wet regelt niet expliciet dat trustkantoren moeten onderzoeken of een potentiële cliënt op voorhand is geweigerd bij een

ander trustkantoor. Dit is wel wenselijk, aangezien het risico bestaat dat trustkantoren integriteitsrisico's van potentiële cliënten niet goed in beeld hebben aangezien er geen zicht is op de opeenstapeling van weigeringen. Dit is te verhelpen door een duidelijke verplichting tot informatiedeling tussen trustkantoren over potentiële cliënten die zijn geweigerd wegens integriteitsrisico's. Dit rechtvaardigt uitbreiding van de reikwijdte van de Wet toezicht trustkantoren 2018".¹

Mij is niet bekend dat hier enige onduidelijkheid over bestaat. Zoals hiervoor al gesteld, het is lastig om een vorige service provider geheim te houden, en dus zal er contact worden gezocht met die vorige service provider.

Los van de definitie gaat de redenering van het Ministerie voorbij aan de gedachte dat weigeringen ook kunnen zijn ingegeven door de prijs of de focus van het trustkantoor. Steeds vaker specialiseren kantoren zich op specifieke clienttypen en dienstverlening. Een handelsbedrijf dat in de EU een eigen toegang wil hebben vraagt om andere kennis en service dan een investeringsfonds voor internationale publieke-private joint ventures.

Voorts maakt het Ministerie niet duidelijk waarom de huidige regeling niet voldoende is. Welke reële ongewenste gevolgen moeten hiermee voorkomen worden? Zoals in de Good Practices Wtt 2018 van DNB², die thans ter consultatie ligt, wordt gesteld dat een trustkantoor op grond van de Wtt 2018 verplicht is de integriteitsrisico's bij dienstverlening voor aanvang reeds te onderzoeken. Over het algemeen zullen integriteitsrisico's zich pas openbaren wanneer de dienstverlening reeds is aangevangen. Trustkantoren die niet zijn overgegaan tot het leveren van trustdiensten zullen derhalve niet snel meer of betere kennis hebben over integriteitsrisico's dan het accepterende trustkantoor. De toegevoegde waarde lijkt zeer beperkt, voor zover deze er überhaupt al is. Terwijl de gevolgen van een dergelijk voorschrift verstrekkend zijn. Dit komt bovendien bovenop de huidige onderzoeksverplichtingen die verreweg het zwaarst van alle Nederlandse poortwachters is.

Tot slot wordt het evenmin duidelijk of deze regeling bovenop de huidige regeling komt of dat het een of/of regeling is. Wanneer een cliënt aanklopt voor dienstverlening en de doelvennootschap komt van een ander trustkantoor, dient dan ook te worden onderzocht of de cliënt andere trustkantoren heeft benaderd?

Ad 2

Trustkantoren dienen hun risk appetite te publiceren, aldus het Ministerie van Financiën. Het wordt uit de documentatie niet geheel duidelijk hoe dit de integere bedrijfsvoering of transparantie zou moeten bevorderen. De door trustkantoren geformuleerde risk appetite is voor 95% identiek voor alle trustkantoren, alle met dezelfde dooddoeners dat men geen tolerantie heeft voor gesanctioneerde partijen, belasting ontduiking, agressieve belastingontwijking, mensenhandelaars, prostitutie, e.d. De laatste paar procent worden ingevuld met net wel of net geen acceptatie van mining of farmaceutische ondernemingen.

¹ Beleidskompas Wijzigingswet Financiële Markten 2026, p. 3

² DNB Good Practices Wtt 2018, consultatieversie 2024, p. 19

Wanneer de risk appetite gepubliceerd zal moeten worden zal de tekst nog 'gelikter' worden gemaakt, en blijkt dat de risk appetite vrijwel overal identiek wordt. Daar verandert een gepubliceerde risk appetite niets aan.

Het onderscheid in de verschillende trustkantoren zit in de specialisatie, zoals CIS landen, Azië, fintech, onroerend goed, West-Europese HNWI's, structured finance e.d. De markt is voldoende op de hoogte van deze specialisaties en weet de weg te vinden naar de door hen gewenste kantoren. Daarin verschillen trustkantoren niet van andere poortwachters, zoals banken, advocaten kantoren en makelaars.

Een risk appetite is geen wettelijke plicht om afwijkende klanten te weigeren. Juist onderbouwd kunnen die nog steeds worden geaccepteerd. En daarmee is direct het nut van een gepubliceerde risk appetite verdwenen.

Uiteindelijk gaat het om de daadwerkelijk gerealiseerde risk appetite. En die is niet te vatten in een gepubliceerde risk appetite. En mocht de risk appetite volgens de wetgever of toezichthouder ooit wel in beton gegoten worden, dan zal de automatische reactie zijn, dat deze zo breed mogelijk zal worden geformuleerd om zo min mogelijk gelimiteerd te worden in de eigen beleidskeuzes.

Ad 3

De verplichting om het aantal klanten (doelvennootschappen) te publiceren en het aantal dat naar haar aard een hoger risico op witwassen of financieren van terrorisme met zich brengt, is concurrentiegevoelige informatie. Een trustkantoor zal, net als elke andere organisatie met een dergelijke publicatieplicht van concurrentiegevoelige informatie (bestaan die?), die informatie op een zo opvallend mogelijke plek gaan publiceren. De jaarrekening, zoals in de MvT voorgesteld, zal de meest voor de hand liggende plek zijn. Tegen de tijd dat die gedeponneerd wordt is er meestal weer enige tijd verstreken (1 tot 2 jaar), en zijn de cijfers niet meer actueel. Daarmee wordt direct het beoogde doel niet behaald, en schiet de maatregel dus haar doel voorbij.

Voorts wordt uit de toelichting niet duidelijk hoe dit de integriteit zal bevorderen. Potentiële klanten zullen de jaarrekening niet bestuderen, noch zullen de adviseurs, die partijen verwijzen, dat doen. De meeste partijen komen uit het buitenland, en zullen de Nederlandstalige jaarrekening niet kunnen lezen, als ze deze al downloaden. Maar zelfs een publicatie op de website zal weinig veranderen. Voor de ene klant is een klein kantoor juist een pré, de ander wil liever een groter kantoor. Men is op zoek naar een professionele dienstverlener waar ze aspecten van de eigen bedrijfsvoering aan kunnen uitbesteden. En wellicht zal een enkele cliënt dit wel belangrijk vinden, zoals partijen als IKEA of Triodos, maar ook zij weten via hun adviseurs eenvoudig bij welke partijen ze terecht moeten.

Wanneer meer transparantie over de cijfers nodig wordt geacht, dan is het wellicht eenvoudiger om DNB delen van de IRAP (de jaarlijkse verplichte informatie uitvraag door DNB – voorheen ISI rapportage) te publiceren. DNB beschikt al jaren over buitengewoon specifieke en accurate gegevens van alle trustkantoren en hun cliënten.

Op niet al te lange termijn zal de nieuwe anti-witwasrichtlijn in werking treden. Deze heeft impact op de Wwft, en dus ook op de Wtt 2018. Vanwege deze nieuwe richtlijn heeft het Ministerie de evaluatie van de Wtt 2018 reeds uitgesteld. Dat had behoren plaats te vinden voor 01-01-2024, maar is enkele jaren uitgesteld.

Het is dan vreemd dat men wel nieuwe regels aan de Wtt 2018 gaat toevoegen zonder af te wachten wat de impact van AMLD 6 is.

Conclusie

De wetswijzigingen hebben een hoog wensdenk- en fictief risico-gehalte. Nergens blijkt duidelijk op basis van welke geconstateerde geopenbaarde integriteitsrisico's deze maatregelen nodig zijn. Het lijkt te blijven hangen in de veronderstelling dat trustkantoren zich bezighouden met, maatschappelijk gezien, grensoverschrijdende dienstverlening. De enigen, die actief deze informatie zullen gaan zoeken en wensen te gebruiken zijn journalisten en actievoerders. Transparantie is een groot goed, maar dit lijkt meer gericht op het exclusief bedienen van deze groepen. Het lijkt niet dat enkel voor dit doel een wetswijziging gemaakt behoort te worden. In de praktijk zullen de voorgestelde wetswijzigingen in het geheel niets veranderen in de benadering van integriteitsvraagstukken. Enkel een extra administratieve last wordt toegevoegd, die zeer waarschijnlijk leidt tot een veel grotere (financiële) last dan nu wordt voorzien. Een kortzichtige gedachte die geheel voorbij gaat aan de legitieme behoeften van partijen aan het ondersteunen bij hun bedrijfsvoering in Nederland.

Bovendien leidt deze niet zo concreet geformuleerde verplichting tot nieuwe onduidelijkheid over de juiste invulling ervan. Dat leidt tot toezichtmaatregelen van DNB omdat niet voldaan is aan de norm, waarmee de cirkel weer rond is: de veronderstelling dat trustkantoren zich niet aan de wettelijke regels houden. A self-fulfilling prophecy.